

РАДА

газета політична, економична і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
Рік третій.

Приймається передплата на рік 1908
на українську політичну, економичну і літературну газету
(рік видання третій)

РАДА,

яка виходить у Київі що-дні, окрім понеділків і днів після свят, українською мовою по програмі звичайних великих політичних газет.

Напрямок газети непартійний демократично-поступовий.

Особливу увагу РАДА звертає на місцеве життя провінції.

Власні кореспонденти в столицях і по всіх значущих містах України.

— РАДА має в Державній Думі і Державній Раді кореспондентів ВЛАСНИХ —

на рік РОКОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ОДЕРЖАТЬ

6 карб. БЕЗПЛАТНО:

Т. Шевченка „Кобзарь“

останнього нового повного видання під редакцією В. Доманицького, у яке входять новознайдені твори поета, ще нігде не друковані.

Одергнати „Кобзаря“ не тільки ті передплатники, які зразу заплатили всі гроші, а і ті років, що виплачують частками в строки, визначені в умовах передплати після останнього внеску.

Умови передплати в заголовку.

Адреса редакції і головної контори: у Київі, Велика Шідвальні вул., д. 6, біля Золотих воріт. Телефон 1458.

Редактор М. Павловський. Видавець Е. Чиколенко.

Од Головної Контори.

Головна контора оновлює, що „Кобзарь“ буде розслано передплатникам за кожною бандерою, через це просить всіх тих передплатників, які одержують газету на ст. залізничній, на яких не приймається закликаних кореспонденцій, подати як найкорінніше станцію, на яку треба вислати „Кобзарь“. Подаючи адресу для висилки „Кобзаря“, обов'язково треба подати точну адресу, по якій одбирається газета.

p—57—2

Театр „СОЛОВЦОВ“ Сезон 1907—1908.

За слабістю А. А. Пасхалівого, призначений на сьогодні бенефіс перенесений на 22-го; взяті білети дійсні на 22-го. Сьогодні—„Орлеонъ“, др. у 5 д. Ростова. Початок о 8 г. в. 19-го „Колдуна“, Чірківа. 20-го вранці, опера-лекція; лект. І. М. Стешенко; тема „Трагедія раздулья и колебаній“. „Гамлетъ“, тр. Шекспіра. Увечері „Марія Ивановна“, ком. у 4 д. 21-го по загальнопрест. дія. „Гусарская лихорадка“, ком. у 4 д. 22-го бенефіс А. А. Пасхалівого—„Сказка“, п. у 3 д. „Свадьба“, Чехова; 23-го „Блестящая карьера“, п'єса у 4 д.

м—3—15

КНИЖКА ХІІ

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСНИКА“

за рік 1907 вийшла і розіслана всім передплатникам, які заплатили сповна передплату за рік 1907

За кілька днів вийде перша книжка за 1908 рік.

ЗМІСТ: Маріо Вовчок: Дія. (З портретом автора);—В. Доманицький: Марія Олесьандровна Маркович—авторка „Народних оповідань“;—Леся Українка: Касандра (драматична поема); Проф. Сумцов: Небесний сон;—Н. К.: Одна з незамінних історій;—Проф. М. Грушевський: Апракт;—П. Карманський: Повіт;—Іван Франко: Микола Васильович Ковальський (з портретом);—Артем Хомик: Безсмертність;—С. Черкасенко: Ніч;—А. Я.—в: Державні фінанси Росії в 1907 р.;—Шолом Аш: Бог помсти (дrama);—Мочульський: Вічні паломники;—Проф. М. Грушевський: На українські теми;—Менандр: Право діяння, новознайдена сцена, пер. І. Франко;—Ф. Красицький: Ілюстрована історія України;—Фрут: Новий рік;—Ф. Матушевський: З українського життя;—М. Лозинський: З австрійської України;—Василь Паненко: За грациєю;—Бібліографія; Книжки надіслані до редакції;—Оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА НА ВИДАННЯ КІЇВСЬКЕ р. 1908:

на рік 8 руб.; для незаможних учнів, студентів, сільських учителів, низших служащих, робітників і селян 7 руб., але тільки коли вони передплачують журнал просто з контори.

На півроку 4 руб. 50 коп.

І книжка буде містити 15 аркушів

і осібно буде коштувати 1 руб. (по сій чині можна собі наперед замовляти з контори).

Передплату на журнал можна присилати також по одному рублю на перше число кожного місяця, кому трудно прислати більше відразу. Книгарям і всяким посередникам від передплати 5%, але тільки в тім разі, коли передплата виплачується ся повна (8 руб.) і вся відразу.

Повні комплекти за 1907 р. і за попередні роки продаються по 8 руб.

Видавець М. Грушевський.

0-51-3 Редактор Ф. Красицький.

Ціна окремого № 4 коп.

№ 15

Адреса редакції і головної контори: у Київі, Велика Шідвальні вул. д. 6, біля Золотих воріт.

— Телефон редакції 1458.

Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на рік 1908

на	на	на	на	на	на	на	на	на	на
1 рік 11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.
6. 570	520	475	425	375	325	275	225	175	125

Рокові передплатники можуть виплачувати передплату частками, в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 квівр. 2 карб. і на 1 березня 2 карб.

За границю: на рік 11 карб., на широку 5 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку неготові, переховуються і редакція з місяця і видається авторам їх коштом, а дрібні замітки і дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок п'ятіту попереду тексту або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок п'ятіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

мальності. § 20 старої установи казав: „на той випадок, коли особа, що дістає право на допомогу, має певні засоби для життя, розмір допомоги відповідно зменшується“. Але в старому законі не зроблено було ніякої різниці між заробітком та допомогою з щадничих кас, не більше 60 франків. Тепер зовсім не братиметься на увагу заробіток, який може мати 70-літня людина. „Парламент, стойте на циркулярі, хоці віднати за старими право на спочинок, але разом з цим не бакав їх силювати, щоб залишили користуватися тими силами, які вони ще мають. Здобутки Іхньої праці збільшать розмір Іхніх прибутків“.

Через обмеження старого закону, канонідатами на допомогу могли бути тільки здебільшого, давні клієнти різних благодійних заведень: вони вже привчилися до всякої тяжини і тому одразу нахопились на нові одмінні двері; через це часто виходило так, що допомогу мали люде, досить забезпечени, а справжні злиди лишилися за порогом.

Тепер такі обмеження скасовано,—і всякий більш може дістати допомогу, не хитуючи, як ті митці професіональної благодійності.

Поки ще немає спроможності точно встановити кількість старих людей, які дістають пенсію, але можна навести хоч трохи цифри.

Загальне число пенсіонерів, записаних до 1 липня 1907 р.—340.170; з них: 39.455 живе в самому Парижі; до 1 липня 1907 р. число паризьких пенсіонерів збільшилось до 41.400 чоловік. В інших великих містах живе 79.700 пенсіонерів (до липня стало—92.400). Про пенсіонерів інших частин Франції немає певних цифр.

Виграчено 1907 року, до 1 липня на всіх пенсіонерів—48.999.000 франків; з цього числа комуни дали 17.337.000 фр., департаменти—8.016.000 фр., казна—27.643.300 фр. Виходить, що казна дала 56,41 проц. всього видатку. Розмір щомісячної пенсії дуже невеликий: в Парижі 30 франків; в Версалі, Руані та інших містах—25 фр.; в інших місцевостях ще менше; за середню цифру щомісячної пенсії можна мати 15 франків.

Звичайно, допомога дуже невелика, але вона значно посільства бідарам.

K. Lapidus.

Державна Рада.

Засідання 14-го липня.

Засідання під приводом Акімова одкрито о 2 год. 25 хвилин.

Прочитується Царські укази, якими встановлюється особистий склад ради. Голова вітає нових членів ради.

Прочитується також телеграма почесного голови ради великого князя Михаїла Миколаєвича, послану відповідь по привітання ради з Новим Роком.

Даються одлушки—Андрієвському, Миклашевському, Авдакову і Діческуло.

Комісія, яка переглядала вибори члена Держ. Ради М. А. Стаковиця, подає доклад про ці вибори. Рада одноголосно постановляє затвердити вибори Стаковиця.

На черзі обмірювання докладів про видатки на Держ. Раду, державну канцелярію й державну друкарню на 1908 рік.

Докладник виступає Крамер.

Фінансова комісія пропонує ради затвердити проект державного роспису видатків на 1908 рік ось в яких сумах: на Державну Раду 2.119.669 карб., на передування Маріїнського палацу—300.000 карб., на державну канцелярію 662.697 карб., на державну друкарню 7.26.565 карб., і на ремонт будинків 506.600 карб.

Одкривається загальний балакі.

Корін-Мілевський насамперед висловлює здивування з приводу форми докладу: резолюцію поставлено зпереду, а мотиви вкінці. „Це-каже ви—зменшує значення докладу і враження од нього“.

Причина невдалої форми докладу: орати бачать в тому, що доклад складав не докладчик, а чини державної канцелярії. Бажано, щоб доклад складалися самими докладчиками спільно з яким-небудь чиновником державної канцелярії. Бажано навіть, щоб на докладах виставлялося прізвище того, хто складав його.

Далі, в докладі ввесь час проводиться думка, що зменшити кредит на ту чи іншу інституцію можна тільки тоді, коли на це пристане голова тієї інституції. Це небажаний прецедент.

Третя увага автора зводиться до того, що одна із фраз докладу комісії—яких статей Держ. Рада не повинна розглядати—наводить на думку, що комісія наче б

то хоче визначити права Ради. Під заявкою комісії заховано, на думку оратора, бажання зузити компетенцію Ради в сфері бюджетних прав. Проте, статі 9 і 10 мартовських бюджетних правил зовсім не забороняють Раді висловлювати свої погляди навіть в справі заборонених кредитів. Доказом цьому може послужити те, що міністр фінансів зголосив з думкою фінансової комісії і зменшив роспис на 12 мільйонів—і як раз на бронированих кредитах. Поки-каючись на дві останні промови міністра фінансів в Думі, оратор вказує, що міністр запрошує Раду й Думу висловити свої міркування про необхідність скорочення по всіх статтях. Ці міркування будуть потім принесені на увагу, коли уряд приступить до закінчення праці.

Переходячи далі до запропонованих фінансовою комісією асигновок, оратор найдовше спінється на асигновці на державну друкарню. Він пілкросле, що воно коштує занадто дорого, й пропонує змінити спосіб спровадження й перевести Й на комерційний grunt.

Корівін-Мілевському одповідає голова фінансової комісії. Він каже, що нічого дивувати того, що доклад не-гаразд укладено: ніхто з членів Ради, в тім числі й сам Мілевський, своїх послуг для складання докладів не пропонував.

Що до закиду Мілевського, що в докладі не подано поглядів поодиноких членів комісії, то комісія не ставить своїм завданням знайомити Раду з поглядами всіх II членів поодинці, а з поглядами комісії в цілому. Висловлювати же свої погляди нікому не забороняється, доказом чому може послужити двохгодинна промова попереднього оратора.

На увагу Мілевського що до бюджетних прав Думи Чевранський заявив, що при обміркуванні бюджету треба обмежити свої міркування строгими річками статей і параграфів його, не звязуючи з цією важливою справою ріжких приватних поглядів. Ця діяльність Ради може йти своїм шляхом. Міністри, звичайно, звернуть увагу на бажання й міркування вищих законодавчих інституцій, але не можна злітати цих бажань зі справою затвердження бюджету. Тоді ніколи не можна буде мати цілком затверженого бюджету.

О 4 год. 10 хвил. засідання на якийсь час переривається.

Після перерви Дурново звертає увагу Ради на те, що доклад фінансової комісії зовсім не обігає в собі поглядів більшості членів комісії. Більшість гадала, що окремі уваги, зроблені комісії, служитимуть матеріалом для дебатів на загальних зборах Ради. Тепер же виявляється, що голова комісії цілком викинув ці уваги в докладу, звівши, таким чином, до нуля частину діяльності комісії. Як що уваги поодиноких членів, з якими згожується більшість комісії, не доходить дійти до загальних зборів, тоді й висловлювати їх не варто.

Держ. Рада переходить до обміркування окремих параграфів роспису. Одноголосно ухвалюються всі асигновки в розмірах, визначеніх комісією, й постановляється повідомити про це Держ. Думу для того,

що та включила ухвалені суми в державний роспис.

Чевранський прохаб слово в особистій справі. Він заявляє, що не розішовся з поглядами більшості комісії, бо з 30 членів комісії доклад підписали 21.

З приводу висловлених комісією бажаннями, що будинок Маріїнського палацу буде отдано в повне порядкування Ради й що буде скасовано субсидії учням школи юридичних наук і ліцеї до приняття їх на державну службу—Рада ухвалила таку формулу переходу до чергових справ: „Визнаючи, що висловлені фінансовою комісією в справі росписів Держ. Ради й державної канцелярії заслуговують на повну увагу,—Державна Рада переходить до чергових справ“.

Дальше засідання 23 января. На ньому обмірковуватимуться законопроекти ухвалені Думою.

ПО РОСІІ.

— Дорогі броненосці. „Русь“ пише, що на ті броненосці російського флоту, які треба будувати, потребують дуже великих грошів. Морський технічний комітет вирахував, що на кожен новий броненосець доведеться витратити до двадцяти мільйонів карбованців.

— Справа священика Петрова. 14 января відповідь на підписання про те, що священика Григорія Петрова позбавлено священицького сану. З цього взято буде підписка, що він не зватиметься священнослужителем, не носитиме ряси та наперсного хреста. Ніякого обряду для позбавлення Петрова духовного сану не буде. Петрову дадуть новий пашпорт „потомственного почесного громадянина“. На протязі 7 років йому заборонено буде жити в обох столицях. Такі відомості подали „Р. Слово“. Співробітник „Русі“ передає свою розмову з Петровим з приводу позбавлення його сану. „Постанови синодської церкви ще не маю, хоч газети вже видають текст синодського присуду... Синодська постанова починається з того, що я, зламавши свою підписку“, без дозволу єпархіального начальства, надрукував свого листа,—це не так. Я нікому ніякої підписки не давав. Навпаки, що в ноябрі минулого року казав я духовним слідчим, що видрукую всю справу, роспачату проти мене. Не точно сказано і про друкування моого листа брошурою. Я друкував листа за кордоном, дозволяючи всім передруковувати та перекладати його“.

— Проект. „Р. Сл.“ сповіщає, що в морському міністерстві виникла думка як найшвидче сполучити Дніпро з Балтійським морем—західним каналом. На те, щоб виконати такий канал, треба триста мільйонів карбованців. Копія його треба чотирі роки.

— Нарешті. 11 января, як довідалась

„Русь“, міністр діорій Шауфус подав до ради міністрів виготований товарищем

міністра фон-Вендіхом проект застування

що для застування людини до тієї чи іншої нації було положено „родний языкъ“.

Дуже часто несвідомі українці мішали два поняття—підданства і національності, і, називали себе взагалі руськими, свою мову руською, і через те попадали в руки велікоросів. Національно-територіальні межі України у нас ще дуже мало розроблені. Добродій В. К. на підставі статистичних даних накреслює тільки ті повіти, через які вони проходять. Але таке накреслення, розуміється, теж не дає точного представлення про територію України. Для нас українці дуже важно не тільки повіти, а й ті села, по яким у різких пограничних місцях видаються межі української посілості. Трудно вести яку-небудь практичну роботу на території, которая невідома, або про яку дуже мало знати.

Студіювання даних перепису приводить д. К. до таких висновків: в національному українському організмі відбувається два процеси: „относительное“ зменшення українського елементу в городах, і колонізація селянами нових територій, при чому в сному ділі селян виявляють велику природну стихійну силу: без огню і мечі вони завоюють нові сумежні землі, оселяючись на них хуторами й селами

тим значно поширяючи українську посілість і колонізацію на сході і півдні. Коли перший процес свідчить про якісний недуг, хоробу національного організму, то другий навпаки свідчить про стихійну силу народу—неорганізовану, але дужу, що виконує поділ історичного значення для майбутніх поколінь. Перше свідчить про слабість української інтелігенції, можливо, навіть не заснованої на місцевих культурних обов'язках, друге—про силу титана, що робить своє діло без проводів, не свідомо, але таке діло, яке тепер культурні народи намагаються робити по плану—здобути територіальний запас для виявлення національної енергії майбутніх поколінь.

По найбільших містах на території України українська людність, за винятком г. Полтави, остается в меншості. Добродій В. К. старається, хоча по-декуди, освітити ті далеко не точні відомості, які дав останній перепис людності всієї російської держави. Що до української людності, то ці відомості особливо часто не відповідають дійсності. В основі

експлоатаційного корпуса на залізничних дорогах, додавши до його своє пояснення. Того ж дня діорій міністрів висловлено було думки членів кабінета, що до цього бідолашного проекту. 12 января несподівано стало відомо, що міністр доріг вийде з тиждень з Петербурга. Через це обміркування проекта знову одкладається на тиждень.

— Чутка. „Гол. М.“ прочув, ніби ухвалило скласти в Фінляндії два воєнних корпуса, виборзьку губернію прилучити до Російської Держави, зробити з Виборга першорядну фортецю, а в Білорусь збудувати місцевий військовий порт.

(Речь).

— На залізних дорогах. З тих повідомлень, які приходять до міністерства доріг про нещасливі випадки на залізницях, вони довідались, що значна кількість випадків з поїздами стала через те, що служащи не вміють як слід виконувати інструкцію щодо руху поїздів. Зважаючи на це, міністерство, як сповіща „Русь“, начальника та управителям залізничних доріг звеліло доглядати за тим, щоб агенти різних служб раз-раз та як слід перевіряли знання служащих, які орудують рухом поїздів. Служащи, які не знатимуть свого діла, повинні негайно йти геть зо служби. Окрім цього, звелено з кожним нещасливим випадком з поїздом тягти до відповідальності не тільки винних за це залізничников, але й вище йхнє начальство, яке не пильнувало, щоб вони знали добре своє обов'язки.

— Ліквідація аграрного руху. Самарська губернська часова комісія, який доручено очищувати збитки поміщиків під час аграрного заколоту, доводить до краю свою роботу. Аграрний рух, як пише „Речь“, був у шості повітах цеї губернії: в самарському, ставропольському, бузулукському, бугурусланському та бугульмінському. Натерпілись лиха, здебільшого великих земельних власників. В повіті самарському найбільше мали збитків: Данненберг на 20.000 карб., Н. Федоров—944 карб., Маркові—100.000 карб.; в ставропольському—С. Сосновський—63.193 карб., Яровий—67.847 карб., Лазарев—693 карб., у бугурусланському—Григор'єв—9.754 карб., А. Комаров—20.329 карб., Рооп—114.123 карб.; в бугульмінському—Пріжків—83.426 карб., П. Умов—18.360 карб., Ермолаєв—5.423 карб. та Л. Ніз—7.802 карб. У бузулукському повіті, хоч і були аграрні розрахи і поступили прохання дати допомогу, але комісія не дала.

— Синодське пояснення. Шкільний синодський комітет пояснює, що увільнення з служби вчителів діловини склали, однаки під суд та арештованих за протидержавну агітацію та за інші політичні провини, повинні йти таким порядком: як що прийдуть від епархіальних, повітових народів та більшість з них звісно, як що від граціанського начальства про антидержавну діяльність учителів, повинні таких учителів, як що відповідно з цим на діловині, але і, навіть, здебільшого розмовляли теж по українські, то ми голосом вимовили: та це ж благословенна сторона. З якого ж по передумовою вчителів співіз під часенії гімназії д. І. Ф. Коваленку, замарнувшись виспівувати в Лебединському Народному дому „хоромъ мужскіхъ і дѣтскихъ“

— Ниніже є кацапська сторона, подумав де-хто з нас, чого ж це ми сюди попахлисі з українським спектаклем?

Ізduchi по городах України не раз ми постремали, що перш усого доводилось нам почути ломану московську мову від Ванька (звошка) та від швейцара. Хоча нині, глянувши на піку Ванька, кортіл гукнути: „здоровъ, Потапе!“ або спитати сонного швейцара: „це ти Махтє?“. Сідаючи ж в Лебедині на сани, Ванька нас сплатив: „а куди вас везти?“ Протягнувши верстом за дів по городу, ми не почути від Ваньки ніжного московського слова, а коли підіхнали до „Номею“, то швейцар привітав нас „з празниками“ і спитав: „а в цуку ціну вам кімнату?“ В кінаті допоміг нам розглядати хлопчина, котрій теж розмовляв по українські. Принесла дівчинка самовар і дівчинка розмовляла по українські. А коли на другий день (в день нашого спектаклю) за ластички приходили до нас знайомитися люде і, навіть, здебільшого розмовляли теж по українські, то ми голосом вимовили: та це ж благословенна сторона. З якого ж по передумовою вчителів співіз під часенії гімназії д. І. Ф. Коваленку, замарнувшись в Лебединському Народному дому „хоромъ мужскіхъ і дѣтскихъ“

— у Києві. Зібрання рафінів. 16 января в залі кіївської біржі одбулось зібрання власників і представників цукро-рафінадних підприємств, що склали недавно, як відомо, сінадли для рафінів, що стались після відновлення сіндіката, бо, мовляв, покращало загальнє становище рафінадного ринку і змінились ціни на рафінад та значно збільшилося споживання цукра-рафінаду за останні 4 місяці, ніж було минулого року. Зібрання постановило підняти ціни на рафінад на 10 коп. на пуд, роскинувши їх—для Києва в ціні 5 карб. 20 коп., а по південні-західних станціях—в 5 карб. 10 коп. за пуд.

— Чотири смертні карі. Вчора на Лісогорському форту повіщено Марка Литвиненка, Івана Кошика, Іону Деміценка і невідомого, який називав себе Петром Вишніковим. Їх діві судили в воєнному суді до смерті карі їх присуджено за відмінні з кіївської тюреми.

— Вісти з суду. Справа про напад на стражників. На сьогодні в кіївському воєнно-окружному суді назначена роз-

чено на посаду.

— Прокрася. „Речь“ подає цікаву звістку. У Вороніжі поліція арештувала титлярного советника Троїцького, який служив у духовний консисторії та й злодіяв. У самий день арешту він був у манастирі та й попався там, укравши у регента церковного хору дорогу смушкову шапку. Слідство встановило, що Троїцький вчинив ще злодійство.

НА КАВКАЗІ.

— Заборона п'єс. Тіфліський комітет у справах друку повідомив бакинського гравданачальника, що кавказький намісник граф Воронцов

глядатись справа селян М. Черенця, А. Олійникова, Г. Кисельова, А. Бородушина і М. Сащенко, яких обвинувачують по 279 ст. ХХІІ кн. св. воєн. пост.—в сзбросному нападі на стражників Королькевича й Двоенка.

◆ Для науки сисині сприй. П. київський губернатор наказав з кожного повіту Київщини прислати по 2 стражники в Київ, щоб тут вони під орудою завідуючого сисиним виділом навчилися сисині сприй на практиці. Через кожні два місяці стражники мінятимуться на нову партию. 16 января в Київ прибула перша зміна на стражників, всього 24 душі. Іх розміщено по старокиївськім, лібедськім та подільськім участкам.

◆ З Київщини. Арешт. В м. Смілі, черкаського повіту, 6 января, коло 8 годин вече, в крамниці на кватирі Г. Кагана зроблено пильний трус. Не зважаючи на те, що при цьому труси нічого не знайдено, поліція таки заарештувала д. Кагана, і Його було одправлено „въ порядокъ охраны“ по 21 ст. уст. про по більш. охор.

(Од власн. кор.)

◆ 8-класова гімназія. 11 января в м. Смілі, черкаського повіту, засідання комісії в справі про збудовання гімназії остаточно порішило відкрити 8-класову хлопчу гімназію. Грошей зібрано уже щось коло 17 тисяч карб. Гімназію буде відкрито з початку 1908—1909 уч. року.

(Од власн. кор.)

◆ З Волині. Забафтували в г. Ковелі всі візники, город вдвічі підняв цин на крамниці номерки. (Рус. Сл.)

◆ З Поділля. Сільські майонни. З села Стрельчинець, брацлавського повіту, нам передають ось яку, досить характерну для наших часів, подію. У місцевого крутчастника в тім селі була дочка, до якої довгенько ходив і залишився молодий кравець, селянин з сусіднього села Кліщова. І дівчина наречена згодилась вийти заміж за Його, але з умовою, щоб він одцурався свого „мужицького“ вбрання та справив собі одеку „панску“, бо Ти інакше соромно буде й сісти з ним. Послухався цей ради хлопець, продав за 100 карб. свої бички, та Й оддав гроши без свідків крupschatnikov, щоб той справив Йому все, що потрібно до весілля. Запрацювали кравець в молодої,—одежу таку заготовили, що дівчина; обручок пару за 9 карб. купили та Й... переказують тому кравчикові на Новий рік від Його нареченої, що вона вже заручилася з якимсь учителем, а Йому пібі-то порадила Іті „бічникам хвости крутити...“. Од такого сорому бідний павбуй мало не збожеволів.

◆ Забороняють потроху. На Поділлі по деяких селах завелася така звичка, що діти під час ярмарку виходять до монопольки з чарками й вслугуються охочим випити, бурачком за те кілька собі крапель горілки в свою посудину. Але от в с. Мізякові, вінницького повіту, пристав наказав стражникам, щоб вони розгонили тих „дітей з чарками“. Шікаво, що швидко ж викорінить що не досить-то добру звичку.

(Од власн. кор.)

◆ Нема зайвих грошей. Камянець-подільська шкільна рада прислала ще перед Різдвом в с. Сутиську, вінницького повіту, місцевому „совєту“ второкласної церковно-парафіяльної школи запитання, чи має „совєтъ“ які кошти, щоб платити за навчання української мови учнів у „вітчурочное время“. Цими дніми сугіське правління відписало в Камянець, що нема зайвих грошей а ні трохи. (Од власн. кор.)

◆ З Чернігівщиною. До переселення. В Чернігівській губернії присутстві, як повідомляє „Рус. Сл.“, одмінно постанову губернського земського зібрания мінулого сесії про те, щоб справу переселення на Чернігівщині організували земство.

◆ З Полтавщини. Арешт. Кілька днів тому в Лубнях заарештовано робітника столяра Авраама Фарбера, що сам з Миргорода. До Лубені він приїхав за день до свого арешту одівати тести. Коли тут вночі неспілювано в помешканні тестя явилась лубенська поліція й зробила трус. Не зважаючи на те, що нічого противозаконного не знайдено, вона заарештувала Фарбера і одправила до бутигарії.

(Од власн. кор.)

◆ Смерть засланця. В Лубнях цими дніми помер дома висланий за межі полтавської губернії адміністративним порядком д. Хаславський. Цікаво зауважити, що один поліцейський, довівши, що то помер засланець, пришов у хату, де лежав небіжчик і почав гримати на заплаканих родичів: „яке він мав право утікати з заслання!“, „як він посмів це робити“ і т. д. Але було вже пізно.

(Од власн. кор.)

◆ Маленький шахрай. Кілька днів тому адміністрація лубенської земської управи зовсім несподівано увільнила одного канцеляристу д. Антоновського. Як кажуть, його увільнили тому, що виявилось, ніби цей добродій одібав селян земські податки і видає фальшиві квитки; а з селян полії знову вимагала ті ж гроши. Тоді селяні понесли ті квитки до земської управи, де й дівдалися про шахрайство.

(Од власн. кор.)

◆ Діяльність „братчин“*. З Лубені нам пишуть: „Після довгільного мовчання у нас знову стали до роботи лубенські „братчики“. Вони сполучилися з „монархистами“ і почали впорядковувати „народні членії“, збори і т. і., що тільки цікаво монархистам, бо самі вони дуже бессилі.“ (Од власн. кор.)

◆ З Катеринославщини. Голод по єврейських хліборобських колоніях. Єврейські колонії в Катеринославщині, та й в Хер-

сонщині, як повідомляють „Евр. Ізв.“, терплять цього року страшенну нужду. Багато семейств прямо таки голодають. А земство зовсім нічим не допомагає коло-штам евреям.

◆ З Холмщини. Невеличкий чурок скідомих українців тушешибої країни затурбувавши неприємною подією, що скідлається останніми днями з д. Сполітаком. Його уряд виселяє геть за границі влади Скалона. Демократично настроєне громадянство уперто мітило Його кожен раз в Держ. Думу обговорюємі своїх прав. До того ж він домагався дозволу відкрити та підільськім участкам.

◆ З Київщини. Арешт. В м. Смілі, черкаського повіту, 6 января, коло 8 годин вече, в крамниці на кватирі Г. Кагана зроблено пильний трус. Не зважаючи на те, що при цьому труси нічого не знайдено, поліція таки заарештувала д. Кагана, і Його було одправлено „въ порядокъ охраны“ по 21 ст. уст. про по-

більш. охор.

(Од власн. кор.)

◆ 8-класова гімназія. 11 января в м. Смілі, черкаського повіту, засідання комісії в справі про збудовання гімназії остаточно порішило відкрити 8-класову хлопчу гімназію. Грошей зібрано уже щось коло 17 тисяч карб. Гімназію буде відкрито з початку 1908—1909 уч. року.

(Од власн. кор.)

◆ З Волині. Забафтували в г. Ковелі всі візники, город вдвічі підняв цин на крамниці номерки. (Рус. Сл.)

◆ З Поділля. Сільські майонни. З села Стрельчинець, брацлавського повіту, нам передають ось яку, досить характерну для наших часів, подію. У місцевого крутчастника в тім селі була дочка, до якої довгенько ходив і залишився молодий кравець, селянин з сусіднього села Кліщова. І дівчина наречена згодилась вийти заміж за Його, але з умовою, щоб він одцурався свого „мужицького“ вбрання та справив собі одеку „панску“, бо Ти інакше соромно буде й сісти з ним. Послухався цей ради хлопець, продав за 100 карб. свої бички, та Й оддав гроши без свідків крupschatnikov, щоб той справив Йому все, що потрібно до весілля. Запрацювали кравець в молодої,—одежу таку заготовили, що дівчина; обручок пару за 9 карб. купили та Й... переказують тому кравчикові на Новий рік від Його нареченої, що вона вже заручилася з якимсь учителем, а Йому пібі-то порадила Іті „бічникам хвости крутити...“. Од такого сорому бідний павбуй мало не збожеволів.

◆ Забороняють потроху. На Поділлі по деяких селах завелася така звичка, що діти під час ярмарку виходять до монопольки з чарками й вслугуються охочим випити, бурачком за те кілька собі крапель горілки в свою посудину. Але от в с. Мізякові, вінницького повіту, пристав наказав стражникам, щоб вони розгонили тих „дітей з чарками“. Шікаво, що швидко ж викорінить що не досить-то добру звичку.

(Од власн. кор.)

◆ Нема зайвих грошей. Камянець-подільська шкільна рада прислала ще перед Різдвом в с. Сутиську, вінницького повіту, місцевому „совєту“ второкласної церковно-парафіяльної школи запитання, чи має „совєтъ“ які кошти, щоб платити за навчання української мови учнів у „вітчурочное время“. Цими дніми сугіське правління відписало в Камянець, що нема зайвих грошей а ні трохи. (Од власн. кор.)

◆ З Чернігівщиною. До переселення. В Чернігівській губернії присутстві, як повідомляє „Рус. Сл.“, одмінно постанову губернського земського зібрания мінулого сесії про те, щоб справу переселення на Чернігівщині організували земство.

◆ З Полтавщини. Арешт. Кілька днів тому в Лубнях заарештовано робітника столяра Авраама Фарбера, що сам з Миргорода. До Лубені він приїхав за день до свого арешту одівати тести. Коли тут вночі неспілювано в помешканні тестя явилась лубенська поліція й зробила трус. Не зважаючи на те, що нічого противозаконного не знайдено, вона заарештувала Фарбера і одправила до бутигарії.

(Од власн. кор.)

◆ Нема зайвих грошей. Камянець-подільська шкільна рада прислала ще перед Різдвом в с. Сутиську, вінницького повіту, місцевому „совєту“ второкласної церковно-парафіяльної школи запитання, чи має „совєтъ“ які кошти, щоб платити за навчання української мови учнів у „вітчурочное время“. Цими дніми сугіське правління відписало в Камянець, що нема зайвих грошей а ні трохи. (Од власн. кор.)

◆ З Чернігівщиною. До переселення. В Чернігівській губернії присутстві, як повідомляє „Рус. Сл.“, одмінно постанову губернського земського зібрания мінулого сесії про те, щоб справу переселення на Чернігівщині організували земство.

◆ З Полтавщини. Арешт. Кілька днів тому в Лубнях заарештовано робітника столяра Авраама Фарбера, що сам з Миргорода. До Лубені він приїхав за день до свого арешту одівати тести. Коли тут вночі неспілювано в помешканні тестя явилась лубенська поліція й зробила трус. Не зважаючи на те, що нічого противозаконного не знайдено, вона заарештувала Фарбера і одправила до бутигарії.

(Од власн. кор.)

◆ Смерть засланця. В Лубнях цими дніми помер дома висланий за межі полтавської губернії адміністративним порядком д. Хаславський. Цікаво зауважити, що один поліцейський, довівши, що то помер засланець, пришов у хату, де лежав небіжчик і почав гримати на заплаканих родичів: „яке він мав право утікати з заслання!“, „як він посмів це робити“ і т. д. Але було вже пізно.

(Од власн. кор.)

◆ Маленький шахрай. Кілька днів тому адміністрація лубенської земської управи зовсім несподівано увільнила одного канцеляристу д. Антоновського. Як кажуть, його увільнили тому, що виявилось, ніби цей добродій одібав селян земські податки і видає фальшиві квитки; а з селян полії знову вимагала ті ж гроши. Тоді селяні понесли ті квитки до земської управи, де й дівдалися про шахрайство.

(Од власн. кор.)

◆ Діяльність „братчин“. З Лубені нам пишуть: „Після довгільного мовчання у нас знову стали до роботи лубенські „братчики“. Вони сполучилися з „монархистами“ і почали впорядковувати „народні членії“, збори і т. і., що тільки цікаво монархистам, бо самі вони дуже бессилі.“ (Од власн. кор.)

◆ З Катеринославщини. Голод по єврейських хліборобських колоніях. Єврейські колонії в Катеринославщині, та й в Хер-

сонщині, як повідомляють „Евр. Ізв.“, терплять цього року страшенну нужду. Багато семейств прямо таки голодають. А земство зовсім нічим не допомагає коло-штам евреям.

◆ З Холмщини. Невеличкий чурок скідомих українців тушешибої країни затурбувавши неприємною подією, що скідлається останніми днями з д. Сполітаком. Його уряд виселяє геть за границі влади Скалона. Демократично настроєне громадянство уперто мітило Його кожен раз в Держ. Думу обговорюємі своїх прав. До того ж він домагався дозволу відкрити та підільськім участкам.

◆ З Київщини. Арешт. В м. Смілі, черкаського повіту, 6 января, коло 8 годин вече, в крамниці на кватирі Г. Кагана зроблено пильний трус. Не зважаючи на те, що при цьому труси нічого не знайдено, поліція таки заарештувала д. Кагана, і Його було одправлено „въ порядокъ охраны“ по 21 ст. уст. про по-

більш. охор.

(Од власн. кор.)

◆ З Київщини. Арешт. В м. Смілі, черкаського повіту, 6 января, коло 8 годин вече, в крамниці на кватирі Г. Кагана зроблено пильний трус. Не зважаючи на те, що при цьому труси нічого не знайдено, поліція таки заарештувала д. Кагана, і Його було одправлено „въ порядокъ охраны“ по 21 ст. уст. про по-</

В Могилеві позивають городського голову Михайльського за хабарі.

ПОЛТАВА, 16. Судова палата роспічала роз'єднати справу про третє забастовку лютня 1905 року на станції "Полтава". Позивають 10 чоловіків, яких обвиняють по першій частині 125 ст. карного закону. На прохання оборонця Соколова з Петербургу про визов нових свідків В. Короленка, Старицького, Сіяльського та Стурве, суд одмовив. До вечора вислухано 7 свідків; а всього свідків по цій справі викликано 40 чоловіків.

(Од власною кореспонденцією).

ПОЛТАВА, 17. По справі про забастовчний комітет судова палата чотирьох вправдала, чотирьох присудила до кріпості на один рік, одного до арештантських рот на вісім місяців, Сандомирського, позбавивши прав, до арештантських рот на чотири роки.

Порт-Артурська справа.

ПЕТЕРБУРГ, 16. В засіданні суда по справі про здачу Порт-Артура.

Стецель звернувся з проханням прочитати частину його присяг. Суд задовільняє це прохання. Читання дас багато цікавих рис воєнного життя в фортеці під час облоги і особи Стеселя. Всіх присяг в 1904 році було більше 900, з них читають 48.

Потім читаються повідомлення про постачання в фортецю боєвих зарядів і справка по артилерії генерал-майора Білого до 20 листопада. З цієї справки видно, що під кінець оборони було багато підбитих пушок і од стріляння у бағатох з них з'явився чималий розстріл, через це вони не дуже влучали.

З листа од 3 листопада виявляється, що японський головнокомандуючий пропонує Стеселеві здати фортецю. Пропозицію будо однією.

Наприкінці читається лист Кондратенка до Стеселя од 18 січня, в цьому листі Кондратенко рідить Стеселеві шифрованою телеграмою повідомить Царя про становище армії на Сході.

Судове слідство скінчилось. Дебати починаються 22 листопада.

Труси й арешти.

ПОЛТАВА, 16. В золотоношському повіті затримано привідцю шайки, яка зробила ряд грабунків. При арешті злочинець з зброяю в руках боронився. В перестрілці його тяжко поранено.

Убийства, грабіжі та напади.

ІРКУТСЬК, 16. Вночі в черемковському повіті убито двох урядників.

ПЯТИГОРСЬК, 16. В Кисловодському повіті, 15 листопада, на власній дачі з айка-грабіжників засізала колишнього помішника управителя акціонерами зборами в Тифлісі Чернатачі, губернантку та племінницю 14 років.

Всю прислугу убивці заперли в інших кімнатах. Деякі злочинці були машікарами. Взято гроши, невідомо скільки. Арештовано підозрених 21 чоловіка.

ТИФЛІС, 17. Увечері 16 листопада убіто на партійному gruntі купця Шахбазова. Убивців арештовано.

КЕРЧ, 17. Троє злочинців напали на ряжевого пограничного сторожі, який відмінно відстоїв. Обороняючись салдат зарубав одного злочинця.

— Після вистави він знову повернув на любій йому шлях і пристав до балетної трупи Шанката, з якою відбув подорож до Одеси, Криму та Константинополя. Року 1867 повернувся на Україну і заснував власну трупу російсько-українську, яка й почала свої вистави в Бесарабії. Через який час він залишив антрепірезу і вступив до трупи Єм. Бачинського, від якого потім перейшов до Моленецького (в Львові). Потім переїхав ще до кількох труп, перевівши усі дріпек львівського українського театру, а нарешті сам керував ними два роки.

Безперечно, Тит Гембіцький був одним з видатніших українських артистів і виступав в самих ріжкородних ролях. Його амплуа—переважно характерні ролі, які він проводив надзвичайно правильно. Останніми роками, з огляду на свій глибокий вік, Т. Г. залишив сцену й остався у Львові де мав невелику посаду.

Але ж, йереставши бути прислужним артистом, він часто виступав не тільки в аматорських виставах, а яко гастроль, брав участі у виставах українського театру, коли той пробував у Львові.

Тит Гембіцький лишив по собі пам'ять не тільки як артист: він переклав і переробив чимало драматичних творів для української сцени і крім того написав, дуже цінні для історії українського театру в Галичині, мемуари. Частина їх була надрукована, більша ж частина ще залишилася у рукописах, але напевне незабаром буде опублікована. Крім того не біжчики писали також і вірші.

До будови українського народного театру у Львові. Під час святкування в Галичині ювілею М. Лисенка (в 1904 р.) серед галицьких українців виникла думка збудувати у Львові власний будинок для українського народного театру. Складено було комітет для збору пожертвування на будування театру, а заразом звернулися до галицького сейму з проханням видати субсидію з краївих фондів. Сейм згодився дати субсидію, але на таких умовах (між іншим, щоб в комітеті для завідування будинком українського театру поляки мали перевагу над українцями), що комітет по будуванню театру одмовився от сеймової субсидії і ще з більшою енергією взявся до зібрання коштів. З опублікованого недавно звідомлення видно, що загальна сума зібраних жертв складає суму 199.136 корон з сот., коли й далі зібрання буде. Як та ж жаво, то незабаром галицькі українці матимуть у Львові гарний власний будинок українського народного театру.

Ось вона (в перекладі): "Вітаю яскравий, яскінний талант української драми, а в особі його і весь український народ. Хай не буде між нами старших і менших братів. Будемо всі одноїтками. Великорус Евген Чириков".

Святкування ювілею М. К. Заньковецької і було, що адміністрація вібачила в йому цілу маніфестацію; деякі адреси по змісту призначено трохи гострими. Є чутка, що адміністрація навіть хоче витребувати од ювілейного комітету на перегляд ті адреси. В звязку з цим 16 листопада було викликано на пояснення М. К. Садовського.

З приводу ювілею М. К. Заньковецької галицькі та буковинські українські газети умістили ширі середні статті.

В суботу, 19 листопада, в народній автогороді відбулося зустріч демонстрації з давній українським вертепом. Співатиме хор М. Опанасенка.

З приводу смерті Тита Гембіцького львівське "Діло" пише: Не стало ветерана-артиста нашої убогої сцени, що десятки років ділив її долю, а ще більше її недовго, тинючись по галицьких закутинах, щоб нести там любов до українського слова й пісні"...

Родився небіжчик р. 1842 в с. Молиницях, бердичівського повіту, на Київщині і був двадцятим сином польського шляхтича грекої, що весною ходив за плугом, а осені й в зімку чумакував по Криму. Рідна призначала молодого хлопця до духовного стану й через те Титова матір віддала його до монастиря, але після 4-х років відмінної служби, йому не скотили довіртись без залоги.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось 350 карб. Хату під крамницю, але як тільки було зроблено прогнози, то вибрали натомість другого, надежнішого. Збудувавши нову хату під крамницю за 100 карб. і поплативши борги, товариство всіх крім пайових грошей, мало чистого зиску 60 карб.

В с. Сутисці з ініціативи гр. Гейдена, приходського саященика та інтелігентів склалось теж товариство, щоб засновати під крамницю. До цього часу підписалось